

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФМтаФР
Баранова В.Г.
“ _____ ” _____ 2019 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.03050801 “Фінанси і кредит”**

за темою:

«Туристичне страхування»

Виконавець:
студентка факультету фінансів та банківської
справи

Левицька Анна Артурівна

/підпис/

Науковий керівник:
старший викладач

Бондаренко Павло Валерійович

/підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТУРИСТИЧНОГО СТРАХУВАННЯ	6
1.1. Сутність страхування у сфері туризму, як складова безпеки.....	6
1.2. Види та форми страхування у сфері туризму.....	10
1.3. Особливості ринку страхування у сфері туризму.....	16
РОЗДІЛ 2 ОЦІНЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В СТРАХОВІЙ КОМПАНІЇ «АРСЕНАЛ-СТРАХУВАННЯ»	22
2.1. Тенденції розвитку ринку туристичного страхування на прикладі страхової компанії «Арсенал-страхування».....	22
2.2. Аналіз страхування туристів на прикладі страхової компанії «Арсенал-страхування».....	31
2.3. Економіко-математичне моделювання оцінки страхової компанії «Арсенал-страхування».....	39
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	43
3.1. Міжнародний досвід страхування туристів в розвинутих країнах.....	43
3.2. Проблеми розвитку туристичного страхування в Україні та шляхи їх вирішення.....	49
3.3. Перспективи розвитку ринку страхування туристів в Україні.....	55
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ	65

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Зростання туристичного потоку у світі та динамічний розвиток туристичного бізнесу особливо актуалізують питання безпеки туристів під час подорожей. В останні роки відмічається помітне зростання кількості страхових випадків, особливо важких і дорогих, включаючи смертні випадки і необхідність репатріації тіла до постійного місця проживання. Погіршилася і страхова обстановка у ряді традиційно туристських країн. Також за останній час все більше і більше українських туристів виїжджають за кордон на відпочинок, але більшість з них не знайома в достатній мірі з системою страхування. Особливість туристичного бізнесу проявляється у наявності різних факторів ризику, які мають безпосередній вплив, з одного боку, на туристів, а з іншого – на діяльність туристичних підприємств. З огляду на це, однією з найважливіших умов формування дієвої системи безпеки в туризмі є страхування. Адже саме в процесі страхування визначається якість послуг, а також створюється імідж туристичної галузі загалом. Станом на сьогодні сучасний ринок страхування туристів в Україні потребує нових підходів до розуміння основних категорій його функціонування, оскільки досвід показує, що фінансова надійність посідає чи не останнє місце в структурі страхової послуги.

Страхування в туризмі є гарантією того, що всі непередбачені витрати, пов'язані зі страховими випадками, бере на себе страховик. Страховиком може бути тільки страхова компанія, що має відповідну ліцензію. Туристична фірма виступає страхувальником туриста і в свою чергу для забезпечення його страхування укладає договір (агентську угоду) зі страховиком. Згідно договору страховик зобов'язується сплачувати страхове відшкодування застрахованим туристам у випадку настання страхових подій; надавати їй необхідну інформацію щодо умов і правил страхування, тарифів та їх змін; здійснювати консультаційну допомогу тощо.

Партнер страхової компанії – туристична фірма, що бере на себе

обов'язки рекламувати страхові послуги фірми-страховика; проводити страхування туристів згідно діючих правил, установлених страховиком; своєчасно, у вказаний в угоді термін, повідомляти страховика про настання страхового випадку; без затримки перераховувати страховику страхові платежі.

Страховик виплачує туристичній фірмі агентську винагороду у відсотках до отриманих страхових платежів. З метою заохочення туристичних фірм, залучення їх до тривалого співробітництва страхові організації практикують видачу пільгових або безплатних полісів для керівництва, співробітників фірм і членів їх сімей, виплату премій тощо. Система пільг і заохочень поступово розширюється зі збільшенням терміну співробітництва і сум надходжень під страхування туристів туристичною фірмою. туристичній фірмі

Об'єктом дослідження виступає процес надання страхових послуг в туристичній сфері.

Предметом дослідження є комплекс наукових та методичних розробок, що використовуються в процесі надання страхових послуг в туристичній сфері.

Метою даної роботи на основі узагальнення теоретичних положень щодо розвитку теоретичного обґрунтування основних засад функціонування ринку страхування в туристів в Україні та розробка рекомендацій щодо процесу надання страхових послуг в туристичній сфері України.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання:**

- дослідити сутність та поняття страхування у сфері туризму;
- вивчити види та форми страхування у сфері туризму;
- дослідити особливості ринку страхування у сфері туризму;
- оцінити тенденції розвитку ринку туристичного страхування на прикладі страхової компанії «Арсенал»
- проаналізувати страхування туристів на прикладі страхової компанії «Арсенал»;
- спрогнозувати прогноз вірогідності ризику продажів у страхової компанії «Арсенал» у сфері страхування;

- виявити міжнародний досвід страхування в розвинутих країнах;
- проаналізувати проблеми розвитку туристичного страхування в Україні;
- виявити перспективи розвитку ринку страхування туристів в Україні.

Методи дослідження. У роботі використані загальнонаукові методи емпіричного та теоретичного дослідження, зокрема: аналізу і синтезу, узагальнення, системного аналізу, методи статистичного аналізу, методи порівняння, групування та графічний метод. Обробка даних здійснювалася з використанням сучасних комп'ютерних технологій.

Інформаційна база. В процесі написання роботи були використані нормативно-законодавчі акти, навчальні посібники, матеріали міжнародних науково-практичних конференцій, матеріали періодичних видань, науково-виробничі журнали, наукові вісники, підсумки діяльності страхових компаній за 2015-2018рр. та фінансова звітність СК «Арсенал страхування» за 2015-2018 рр., які опубліковані на офіційному Інтернет-сайті страхової компанії.

Структура роботи визначається поставленими метою і завданнями. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, що включають в себе дев'ять підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 60 сторінок, список використаних джерел містить 31 позицію і розміщений на 3 сторінках.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи вищевикладене можна зробити наступні висновки. За період 2015-2018 роки обсяги страхування українських туристів суттєво зросли, що позитивно вплинуло на розвиток самого страхового ринку.

В той же час слід зазначити, що більшість туристів України не охоплена страхуванням. Тому, сьогодні існує нагальна проблема покращення умов страхування туристів, розширення спектру страхових продуктів, впровадження нових інноваційних страхових продуктів з метою збільшення застрахованих туристів. Цей напрямок розвитку страхового сегменту ринку має великі перспективи на майбутнє. Збільшення кількості застрахованих туристів суттєво збільшить і обсяги страхування та захистить більшу частину населення під час подорожі. Для цього необхідні вдосконалені напрями формування складових страхової культури в сфері туризму. Це розробка перспективних страхових продуктів, які враховують потреби кінцевого споживача – туриста; застосування сучасних технологій продажу; вдосконалення механізмів взаємодії з партнерами та підвищення якості надання послуг; донесення інформації про страхові компанії та страхові продукти до кінцевого споживача, а також впровадження практики взаємного страхування, що дасть змогу мінімізувати можливі фінансові збитки та сприятиме зростанню ділової активності.

Вітчизняний досвід страхування ризиків туристської галузі знаходиться на стадії розвитку. Країни, які субсидували надання медичної допомоги іноземцям за рахунок національної системи страхування здоров'я, вимагають повної сплати наданих медичних послуг. Страхуванню подорожей за кордоном відводиться значна увага у силу страхових традицій, що склалися, та високого рівня страхової культури. У розвинутих країнах світу, включаючи США, страхування туристів має безпосередній зв'язок із програмами обов'язкового медичного страхування, що є запорукою якісного захисту туристів та подальшого розвитку цього виду страхування. Це може стати великим прикладом для нашої країни та поштовхом до подальшого розвитку ринку туристичного страхування в Україні.

Програми страхування в туристичному бізнесі є перспективною галуззю на міжнародному туристичному ринку, проте розробка страхових програм, полісів українськими туристичними фірмами практично не здійснюється, окрім того вітчизняні підручники та навчальні посібники, які б мали враховувати та досліджувати сферу надання страхових послуг туристам, а також специфіку ситуації на українському ринку практично відсутні. А досвід, який пропонують зарубіжні автори не завжди можна використовувати в наших умовах. Доволі часто вітчизняні туристичні фірми на основі власного досвіду самі розробляють методику та програми страхування туристів. Тому у цій науковій роботі автор намагався запропонувати шляхи підвищення ефективності програм страхування в туристичній галузі.

Від страхової компанії буде залежати якість наданих ними послуг, особливо це стосується програм медичного страхування, яке відбувається за встановленими «класичними» стандартами і не враховує особливостей туру, який пропонується туристу. І зменшення ризику анулювання туру можливе за рахунок єдиносформованої юридичної бази для всіх туристичних фірм. Проблем, що є наявними на українському туристичному ринку дуже багато, але існує реальна перспектива їх вирішення на майбутнє.

Основний шлях, який буде ефективним, особливо в умовах світової фінансової кризи є комплексне об'єднання страхових програм для туриста. Таким чином можна буде скоротити витрати на страхові програми і водночас зацікавити клієнтів такими пропозиціями. По – друге звернутися до зарубіжного досвіду програм страхування туристів від впливу кліматичних змін. На жаль, така практика не проводиться жодною українською туристичною фірмою.

Разом з тим туризм має певні особливості, пов'язані з характером послуг, що надаються. Тому реалізація запропонованих заходів принесе значні позитивні результати, які так необхідні в умовах різкого скорочення попиту на туристичні послуги. Така тенденція спостерігається не лише в Україні, а і серед високо розвинутих країн світу.

Ефективна реалізація страхових продуктів у сфері туристів через різні канали дистрибуції посередників є важливим напрямком маркетингової стратегії страхових компаній України, тому для його розвитку необхідне узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду, наукове забезпечення формування і функціонування збутових систем такого типу. Тобто, для завоювання міцних позицій на ринку страхування туристів для страховика важливо мати можливість запропонувати більш диверсифікований пакет послуг.

Українські страховики перебувають на стадії переосмислення світових тенденцій страхування з метою покращення бізнес-клімату в туризмі. Сучасні реалії перебувають удосконалення соціальних стандартів захисту населення загалом і туристів зокрема. Мінімізація ризиків у туризмі можлива лише за умови налагодження активної співпраці між органами державної влади, туристичними підприємствами і страховими компаніями. Отже, питання страхового забезпечення туристичної галузі потребують комплексного і системного підходу та виходу на якісно новий рівень

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інформація щодо туристичного потоку. – Режим доступу:
https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=2ahUKEwim4J2xh57iAhXHo4sKHaA5A-AQFjADegQIARAC&url=http%3A%2F%2Fwww.me.gov.ua%2FDocuments%2FDownload%3Fid%3D8b7135d9-00d1-4d1f-9877-161133cfa28e&usg=AOvVaw1pI_Cc4W8yD_5IdmrVpUjM
2. Левицька А.А. «Особливості ринку страхування у сфері туризму в Україні»// Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Світові тенденції, проблеми та перспективи розвитку фінансової системи»// [Електронний ресурс].- 2019. – С.16. - Режим доступу : http://www.perspektyva.dp.ua_20.04
3. Маркіна І.А. Управління безпекою туристичного бізнесу / І.А. Маркіна // Экономика Крыма. –2012. – № 1 (38). – С. 174.
4. Кублікова Т. Б. Система казначейства: управління фінансовими ресурсами: монографія / Т. Б.Кублікова, Е. І. Курганська. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 323 с.
5. Кублікова Т. Б. Управління інноваціями: теорія та практика: навчальний посібник / Т. Б. Кублікова. – Одеса: Астропринт, 2014. – 236 с.
6. Голод А.П. «Безпека туризму як об’єкт регіональних економічних досліджень»// Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2014. – № 4. – С.192-193. - Режим доступу :
https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwimwIfc3J3iAhWqllsKHdHhCrIQFjAAegQIABAC&url=http%3A%2F%2Fwww.irbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Firis_nbu%2Fcgiiiris_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Finek_2014_4_31.pdf&usg=AOvVaw2TAE_Vjuau-VPouwgivBDP
7. М.В. Рібун «Особливості ринку страхування у сфері туризму»// Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.2. - Режим доступу:

<https://cyberleninka.ru/article/n/osoblivosti-rinku-strahuvannya-u-sferi-turizmu>

8. Охріменко О.О. Проблеми формування страхового захисту підприємницької діяльності у сфері туризму в Україні / О.О. Охріменко // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2008. – № 4. – С. 126.
9. Закон України "Про страхування" № 85/96-ВР від 07.03.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – Ст. 17.
10. Стремковська І.В. Економічна суть страхування / І.В. Стремковська // Інноваційна економіка : Всеукр. наук.-виробн. журнал. [Електронний ресурс]. – Доступний http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2009_4/174.pdf
11. Пацурія Н. Генезис і сутність страхування: аналіз наукових концепцій / Н. Пацурія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/jurydychni_nauky/articles/The_genesis_of_the_concept_s_regarding_of_the_essence_of_insurance_17567.pdf
12. Кошляк А.В. Страхування ризиків у сфері туристичного бізнесу в Україні [Електронний ресурс] / А. В. Кошляк, Є. В. Беляєва. – Режим доступу : <file://localhost/C:/Documents%20and%20Settings/d.r.abramitova/Рабочий%20стол/статья/Страхування%20ризиків%20у%20сфері%20туристичного%20бізнесу%20в%20Україні%20”%20Наукове%20товариство%20Івана%20Кушніра.mht>
13. Програми туристичного страхування «Арсенал страхування».- Режим доступу: <https://firebasestorage.googleapis.com/v0/b/aiwaplatform.appspot.com/o/ars%2Ftravel-info.pdf?alt=media&token=09993378-d52a-47a2-b35f-028af77bc7f3>
14. Підсумки діяльності страхових компаній за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/files/file00563.pdf>
15. Підсумки діяльності страхових компаній за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/files/file00601.pdf>
16. Підсумки діяльності страхових компаній за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/files/file00633.pdf>
17. Підсумки діяльності страхових компаній за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/files/file00653.pdf>
18. Рейтинг страхових компаній з добровільного страхування туристів за 2017-2018 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/18/12/49>
19. Вороніна О.О. Наукові підходи до визначення сутності медичного страхування / О.О. Вороніна // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. – 2015. – № 8. – С. 733.

18. Рудень В.В. Першочергові завдання медицини // Інформаційний бюлетень Львівської обласної організації професійної спілки працівників охорони здоров'я України "За медичні права". – 2007. – №8(42). – С. 45.
19. Річна звітність страхової компанії «Арсенал страхування» за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://arsenalic.ua/uploads/files/fin_2015_full.pdf
20. Річна звітність страхової компанії «Арсенал страхування» за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://arsenalic.ua/uploads/files/fin_2016_04.pdf
21. Річна звітність страхової компанії «Арсенал страхування» за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://arsenalic.ua/uploads/files/fin_2017_04.pdf
22. Річна звітність страхової компанії «Арсенал страхування» за 2018 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://arsenalic.ua/uploads/files/fin_2018_04.pdf
23. Туристичне страхування в США.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://utst.com.ua/news/post/strakhuvannya-turistiv-v-ssha>
24. Туристичне страхування в Канаді.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://immigratecan.ca/all-about-canada/>
25. Страхування туристів в Німеччині.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kiew.diplo.de/ua-uk/service/05-VisaEinreise/reisekrankenversicherung/1249150>
26. Страхування туристів в Китаї .- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.insurance.lviv.ua/?q=articles/медична-страховка-для-візи-в-китай-страховка-в-китай-програми-страхування-для-китаю-і-їх>
27. Страхування туристів у Великобританії.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.insurance.lviv.ua/?q=articles/медичне-страхування-для-поїздки-у-великобританію-страхування-для-туристів-великобританія>
28. Страхування туристів у Франції.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cofrance.fr/strahovanie-dlya-francii-i-kard-vital>
29. Смаль І.В. Туристична індустрія України: сучасний стан і перспективи розвитку / І.В. Смаль // Туристично-краєзнавчі дослідження: зб. наук. пр. – К.: Кармаліта, 2004. – Вип. 5. – с. 114.
30. Локайчук Н.С. Критерии качества туристических услуг / Н. С. Локайчук // Современное состояние и перспективы развития туризма. 2010. - № 14 –с 95
31. Пестушко В. М. Український туризм у контексті глобалізації: сучасний стан і перспективи/ В.М. Пестушко // Географія та основи економіки. 2015. с. 257.